

Andrew Morton

ZRAZENÁ KORUNA

Královská rodina,
nacisté
a největší kamufláž
v historii

xyz

Zrazená koruna

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

Andrew Morton
Zrazená koruna – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Andrew Morton

ZRAZENÁ KORUNA

Královská rodina,
nacisté
a největší kamufláž
v historii

xyz

ZRAZENÁ KORUNA

KRÁLOVSKÁ RODINA,
NACISTÉ A NEJVĚTŠÍ KAMUFLÁŽ
V HISTORII

ANDREW MORTON

xyz

S laskavým svolením:

Strana jedna: Ernest Brooks / Central Press / Getty Images; Popperfoto / Getty Images; © Illustrated London News Ltd / Mary Evansová;

Strana dvě: IMPERIAL WAR MUSEUM; © Illustrated London News Ltd. / Mary Evansová; Fotografie – Fox Photos / Getty images;

Strana tři: Arkivi UG / Alamy; Pozůstalost paní Lucy Livingstone Rogersové (2);

Strana čtyři a pět: Pozůstalost paní Lucy Livingstone Rogersové;

Strana šest: © DIZ Muenchen GmbH, Sueddeutsche Zeitung Photo / Alamy; Archiv des Hauses Württemberg, Althausen; ©ImageCollect.com / Alpha / Globe Photos, Inc.; Imagno / Getty Images;

Strana sedm: Popperfoto / Getty Images; Keystone / Getty Images; Sueddeutsche Zeitung Photo / Alamy; Pozůstalost paní Lucy Livingstone Rogersové;

Strana osm a devět: Pozůstalost paní Lucy Livingstone Rogersové;

Strana deset: Popperfoto / Getty Images (2); INTERFOTO / Alamy;

Strana jedenáct: © INTERFOTO / Alamy; Sueddeutsche Zeitung Photo / Alamy; Popperfoto / Getty Images;

Strana dvanáct: Pozůstalost paní Lucy Livingstone Rogersové;

Strana třináct: Trinity Mirror / Mirrorpix / Alamy; Keystone / Hulton Archive / Getty Images; Vlastnictví autora;

Strana čtrnáct: Mary Evansová / Pharcide; AP Photo; Vlastnictví autora; S laskavým svolením Wenner-Gren Foundation for Anthropological Research, NY, NY; Booth Family Center for Special Collections, Georgetown University Library, Washington D.C.;

Strana patnáct: Vlastnictví autora; ©ImageCollect.com / Alpha / Globe Photos, Inc.; Lytton Strachey / Frances Partridge / Getty Images; S laskavým svolením – Roger Weil; David Harris papers, Envelope E, Hoover Institution Archives;

Strana šestnáct: Photo by Central Press / Hulton Archive / Getty Images; Norman Mays Studio and Malvern College Archive.

Pro Carolyn

Obsah

	<i>Poděkování</i>	11
1	Princ Petr Pan	17
2	Hitler, královský dohazovač	38
3	Sex, drogy a vydírání	59
4	Ribbentropův svůdný úsměv	82
5	Jak získat královnu přízeň	102
6	Edward na hraně	123
7	Vroucí láska v chladném klimatu	150
8	Hitlerova královna Wallis	182
9	Hra o trůny	213
10	Jak unést krále	242
11	Windsorský mráček pod bahamským nebem	271
12	Obratník nenávisti	298
13	Hon za ztraceným pokladem	318
14	Vladaři, záhady a špioni	348
15	Boj o akta Windsor	367
16	Táhanice o „horký brambor“	385
17	Král zrádce, nebo podvedený vévoda?	406
	<i>Bibliografie</i>	430
	<i>Rejstřík</i>	445
	<i>Poznámky</i>	455

Poděkování

Před několika lety upoutala mou pozornost pasáž v pronikavé a občas poněkud komplikované biografii historičky Sarah Bradfordové o králi Jiřím VI. Šlo o vniknutí – jen týdný po ukončení druhé světové války – do německého zámku, které provedli dva královští dvořané, z nichž jeden byl později odhalen jako sovětský špion. Jiří VI. je pověřil, aby vyzvedli svazek korespondence, údajně související s královnou Viktorií a její nejstarší dcerou. Brzy ale vyšlo najevo, že za touto akcí mohou být i jiné, mnohem vypočítavější motivy. Bradfordová vysvětlila, jak byla zahrabaná otlučená plechová schránka, zabalená do chatrného nepromokavého pláště, vykopána postupujícími spojeneckými jednotkami. Obsahovala důležité písemnosti týkající se německé zahraniční politiky, včetně složky dokumentů o vévodovi a vévodkyni z Windsoru, jejichž pronacistické názory z nich před válkou a během ní učinily terč pro podezření a nedůvěru mezi Spojenci. Jakmile byly ukryté dokumenty tajně zanalyzovány, mocní političtí „vládci dokumentů“ se rozhodli, že je tento materiál tak výbušný, že vyžaduje angloamerickou spolupráci na nejvyšší úrovni, aby se zabránilo úniku

informací. Byl to fascinující příběh ideální pro další prozkoumání. Byl v tom ale háček. Většina událostí se odehrála v Evropě, a já se nedávno oženil s americkou návrhářkou interiérů a pobýval jsem část roku v Los Angeles v Kalifornii. Některé věci jsou přece jen osudové. Profesor Jonathan Petropoulos, jehož kniha *Členové královské rodiny a Říše* je poutavá a vyčerpávající studie vztahů mezi evropskými královskými rody a Hitlerovou třetí říší, bydlel jen třicet minut autem, na univerzitě Claremont McKenna College. Nesmírně velkoryse mě obdařil svým časem, akademickými kontakty a radami a byl pro mě neustálým zdrojem povzbuzení, vhledu a inspirace. A také se stal mým dobrým přítelem.

Spojil mě s Astrid Eckertovou, která se specializuje na moderní německé dějiny. Její fascinující a pečlivě pramenně podložená kniha *Boj o dokumenty* odhaluje diplomatické machinace ohledně získání a následného navrácení „duše“ Německa – oficiálních národních archivů. Nejenže mi laskavě poskytla dosud nespátené úřední dokumenty, ale také navrhla mnoho nových směrů pátrání.

Osud hrál roli také při hledání zdrojů. Brzy začalo být zřejmé, že některé – do značné míry nepřístupné – archivy ve Spojených státech jsou stejně důležité jako důvěrně známé spisy nacházející se v Británii a v Evropě, ne-li důležitější. V Hooverově institutu na Stanfordově univerzitě v Kalifornii se objevily dokumenty týkající se mimo jiné Davida Harrise a Paula Sweeta – dvou nezkrotných akademiků, kteří chrabře bojovali s těmi, kdo chtěli zničit nebo utajit materiály ocerňující vévodu a vévodkyni z Windsoru. Knihovna měla ve svém vlastnictví písemnosti týkající se

i ostatních účastníků příběhu – zejména princezny Stephanie von Hohenlohe, přezdívané Hitlerova „židovská špionka“, která byla zároveň londýnskou sousedkou Wallis Simpsonové.

Když se výzkum přesunul do Moskvy, zdálo se, že se paní Štěstěna i nadále usmívá. Naskytly se dvě těžko polapitelné linie šetření: role sovětského špiona a králova dvořana Anthonyho Blunta v tomto královském detektivním příběhu, nebo potenciální existence ruského archivního opatrovnickví tajné korespondence mezi vévodou z Windsoru, Hitlerem a nacistickým vedením. Moje poděkování tedy náleží novináři Willu Stewartovi, který vypátral a přeložil téměř neznámou Bluntovu ruskou biografii, napsanou Viktorem Popovem – bývalým sovětským velvyslancem v Londýně, který měl zvláštní přístup ke složkám KGB.

Ještě provokativnější byla práce badatele dr. Sebastiana Panwitze, který souhlasil s tím, že důkladně prohledá Speciální archiv (*Sonderarchiv*) v Moskvě poslední den v srpnu – tedy těsně předtím, než se archiv uzavíral na zimu. Objevil se s otlučeným spisem, na jehož vnější straně byla rukou napsaná téměř nečitelná slova „Ribbentrop“ a „Herzog von Windsor“ [*pozn. překl.: vévoda z Windsoru*]. Byl to skutečný důkaz – zdokumentovaný kontakt mezi Hitlerem, Ribbentropem a vévodou z Windsoru, který by prokázal jeho zradu? Naneštěstí byla většina obsahu v tésnopise a navíc ještě v německém. Ve třicátých letech minulého století se používal systém zvaný Stolze-Schrey, ale díky dobrotě kanceláří Manfreda Dürhammera souhlasil odborník na stenografii Erich Werner z Lucernu, že se ujme překladatelské práce. Má moje upřímné uznání za splnění náročného úkolu při dobývání srozumitelného jazyka z nečitelných hieroglyfů.

Mnohem jednodušší bylo otevřít láhev chardonnay ve vinárně v Chelsea a přemítat se Sarah Bradfordovou – historičkou, která inspirovala celý tento proces – o neshodách mezi Jiřím VI. a jeho starším bratrem, vévodou z Windsoru. Jako vždy, její postřehy a proniknutí do podstaty věci byly působivé.

Anne Sebbaová – autorka biografie o Wallis Simpsonové, ve které spisovatelka triumfálně přetvořila nestvůru na lidskou bytost – byla obzvláště nápomocná a plná nápadů a velkoryse mi nabídla příležitost, abych vedl své vyšetřování jiným a originálním směrem.

Mé vřelé poděkování patří i Barbaře Masonové – příbuzné Hermana Rogerse, který byl dobrým přítelem a rádcem vévody i vévodkyně z Windsoru. Jako neoficiální rodinná archivářka mi laskavě poskytla svolení použít dosud nezveřejněnou korespondenci mezi Hermanem Rogersem, vévodou z Windsoru, prezidentem Rooseveltem a dalšími osobami v této knize. Také mi umožnila přístup k fotografiím a filmovým záznamům, které Herman pořídil během některých z nejvýznamnějších okamžiků krátkého panování krále Edwarda VIII. V této knize jsou zveřejněny poprvé. Barbara byla velkým fanouškem tohoto projektu a její velkorysou podporu a nadšení jsem nadmíru ocenil.

Přesto – nikdo se nedostane moc daleko na území Windsorů, aniž by vzdal hold Philipu Zieglerovi, jehož oficiální biografie Edwarda VIII. zůstává střízlivým mistrovským dílem. Dále děkuji Michaelu Blochovi, jehož úžasný průzkum, zejména ohledně kauzy operace Willi, a pečlivý přístup ke korespondenci vévody a vévodkyně z Windsoru učinily jeho odbornost měřítkem pro ostatní.

Mnozí další přispěli k mému pochopení oněch složitých časů i charakteru zúčastněných osobností. Chtěl bych vyjádřit své uznání a díky všem těm, kteří se podíleli: John Bell, Christopher a Katharine Blairovi, Miranda Carterová, Ben Fenton, dr. Eberhard Fritz, Delissa Needhamová, profesor Scott Newton, Lynne Olsonová, profesor Paul Preston, docent Donal O'Sullivan, Pendleton Rogers, profesor Jean Edward Smith, Gennady Sokolov, Roger Weil, profesor Gerhard Weinberg, profesor Douglas Wheeler a Sacha Zala.

Při pouti neznámem našly nečekané zlato moje pracovitě asistentky, které dělaly rešerše: Nikki Theanová, Zoya Lozoyva a Kristen Leeová. Nathan Ernst uskutečnil důkladné překlady, zatímco vizuální asistentka Laura Hanifinová a restaurátorka Jennie Flowersová v Alive Studios v Devonu dělaly zázraky v těsných uzávěrkách. Děkuji také svému agentovi ze společnosti Folio Literary Management Stevu Trohovi za to, že se celá ta věc vydala na cestu, Deb Futterové za to, že mě naváděla správným směrem, Ricku Ballovi za zručnou úpravu rukopisu a spoluredaktorce Dianne Choieové za udržení celé karavany v pohybu.

A nakonec děkuji své milé manželce Carolyn za její neutuchající lásku a podporu. Některé věci jsou přece jen osudové.

Andrew Morton,
Londýn, listopad 2014

KAPITOLA PRVNÍ

Princ Petr Pan

Edward, princ z Walesu

Byl prvním královským sex symbolem moderní doby. Zasmušilá tvář prince z Walesu zdobila noční stolky a stěny ložnic tisíců školaček a mladých žen po celé Británii a britské říši. Pro svého strohého otce, krále Jiřího V., byl možná příčinou zoufalství, ale pro celé britské impérium se stal princ Edward – pro rodinu David – nesporným miláčkem.

Dokonce i republikánská Amerika podlehla čarovnému kouzlu skutečného válečného hrdiny se vzezřením filmové hvězdy. Cynická žurnalistka celebrit Adela Rogers St. Johnsonová byla tak oddanou fanynkou, že si dala na toaletní stolek obrázek prince z Walesu ve stříbrném rámečku. „Snem každé

americké dívky bylo si s ním zatancovat,“ vzpomínala.¹ Během několika příštích let se princ pokoušel tomuto snu vyhovět.

Ve dvacátých letech minulého století mohl soutěžit s neodolatelným šarmem budoucího vladaře pouze Rudolph Valentino, král němého filmu. Jeho svůdný výkon v *Šejkovi* a v *Krvi a písku* ho přeměnil z bývalé pomocné síly v restauraci na mezinárodní idol.

Princův obličej byl všude – na cigaretových kartičkách [*pozn. překl.: propagační nebo sběratelské karty vkládané do cigaretového balení za účelem upevnění a propagace značky*], v bulvárních časopisech i v seriózních novinách. Každé jeho veřejné vystoupení oddaně zachycovaly filmové zpravodajské týdeníky Pathé, které byly promítány v místních biografech. Když se princ někde objevil, ženy se rozechvěly a matky se začaly modlit v naději, že jejich dcera bude tou vyvolenou. Muži kopírovali jeho elegantní oblékání. Princ z Walesu zpopularizoval a přizpůsobil kostkovanou látku stejného jména [*pozn. překl.: edwardovská kostka*], kterou nosil jako první jeho dědeček král Edward VII. Stačilo jen, aby si vyšel v pulovru značky Fair Isle, a továrny musely pracovat přesčas, aby udržely krok s poptávkou.

Jeho přitažlivost však nezpůsobila jen jeho všudypřítomnost v oblíbených časopisech. Na rozdíl od svých předků – upjaté královny Viktorie, povýšeného Edwarda VII. či svého přísného otce Jiřího V. – měl v sobě princ z Walesu něco přístupného, dokonce přátelského. Vypadal lidověji a zranitelněji než ostatní členové královských rodin. Možná to byl jeho chlapecky nevinný vzhled – holil se celý svůj život – či štíhlá, šlachovitá postava, která mu za jeho zády vysloužila přezdívku „prcek“. Nejpravděpodobněji to

však byl zjevný smutek v jeho utrápených psích očích, který učaroval tolika lidem. Pokud jsou oči skutečně oknem do duše, pak byl Edward mladý muž plný utrpení. Měl to, co lord Esher popsal jako „weltschmerz“ [pozn. překl.: *světobol*] – bezútěšné vnímání světa, jaký je, na rozdíl od světa, jaký by měl být. Byl to pohled muže, který viděl víc smutku a utrpení, než si zasloužil – rys, který sdílel s vojáky vracejícími se po hrůzách ze zákopů. Válkou unavené miliony lidí stále lpěly na minulosti. Princ se stal symbolem – lidským mostem mezi rychle mizícími jistotami světa z dob před rokem 1914 a nevyzpytatelnou budoucností, kde nacionalismus byl na vzestupu, dělnictvo na pochodu a aristokracie na ústupu.

Válečný premiér Lloyd George instinktivně rozpoznal, že princ je nejtřpytivějším drahokamem královské koruny, a zastával názor, že to je klenot, který by se měl vystavovat. Na konci války v roce 1918 prince požádal, aby navštívil britské kolonie a dominia a poděkoval lidem za podporu a oběti pro mateřskou zem. Velšský politik chtěl, aby princ z Walesu hrál „milou, přirozenou a mnohostrannou roli“. Pokud by tato hvězda impéria dokázala vyhandlovat i nějaký obchod pro vyčerpané britské výrobce, tím lépe.

Válečný konflikt vymazal z mapy aristokracie pět císařů, osm králů a čtyři imperiální dynastie. Proto nastala právě nyní ta nejvhodnější doba zdůraznit, že nově ražené jméno rodu Windsor – Jiří V. si změnil v roce 1917 rodové jméno ze Sasko-Kobursko-Gothajský na Windsor, aby ukonejšil protiněmecké smýšlení – zůstane neměnným základním kamenem v budově impéria, nad kterým slunce nikdy nezapadá. Vražda ruského

cara Mikuláše II. a jeho rodiny v Jekatěrinburgu v červenci 1918 bolševickými rebely tuto potřebu posílila – i proto, že Jiří V. byl až záhadně podobný zavražděnému carovi. Nejenže tento barský incident otrásl královou „důvěrou ve vrozenou slušnost lidstva“,ⁱⁱ ale zároveň podnítl i celoživotní nenávist jeho syna vůči bolševikům. Vražda jeho kmotra Mikuláše II. poštvala Edwarda proti Sovětům a všem jejich počinům.

A tak začalo všechno to zdánlivě nekonečné a náročné cestování po impériu – během dvacátých let navštívil Edward celkem čtyřicet pět zemí a procestoval odhadem 150 000 mil po moři a vlakem. Byla to jedinečná příležitost, jak posílit význam monarchie a představit muže, který jí bude jednoho dne vládnout. Pro poněkud naivního mladého muže – stále teprve pětadvacetiletého – to byl hrůzu nahánějící úkol. Často ho ochromila napjatá záplava cizích tváří a znervózňovala ho i nutnost veřejných projevů – dovednost, která se mu nikdy nestala vlastní. A bylo tu samozřejmě i nekonečné potřásání rukou. Pravidla byla nastavena během jeho první cesty – do Kanady v září 1919. Princ křížoval zemi vlakem, pokládal věnce a základní kameny a sledoval přehlídky a průvody. Jeho příjezd se vždy setkal s takovou vítací hysterií, že měl po potřásání tolika dychtivýma rukama silně pohmožděnou a oteklou pravici. Musel se později uchýlit k používání levačky.

Někdy toto uctívání královské osobnosti hraničilo až s mesiášstvím. Když princ procházel masou lidských těl, slyšel lidi křičet: „Dotkl jsem se ho, dotkl jsem se ho!“ Jak lakonicky poznamenal: když už se ho nemohli dotknout osobně, spokojili se aspoň s tím, že ho plácli nebo štouchli srolovanými novinami. Od časů

Princ z Walesu byl idolem své doby a prvním královským sex symbolem. Zde je v Halifaxu v Novém Skotsku během svého kanadského turné v roce 1919.

jeho dědečka Edwarda VII. došlo také k výraznému zrychlení: teď princ dojel k události v kočáře taženém koňmi, dostalo se mu projevu loajality, přestříhl stuhu a prohlásil to či ono za otevřené, aniž by vůbec opustil kočár.

Tento pseudonáboženský obdiv k budoucímu králi však nebyl omezen pouze na britské kolonie a dominia. V listopadu 1919 – po tříměsíčním maratonu návštěv v Kanadě – se vydal na krátkou prohlídku Washingtonu a New Yorku, kde se setkával s válečnými veterány a seznamoval se s kongresmany a senátory. Také soukromě navštívil Bílý dům, kde se zrovna prezident Wilson zotavoval z mrtvice.

Spojené státy byly pro Edwarda neznámou veličinou a zpočátku měl obavy, jak bude přijat. Jediný jeho předchozí kontakt s Američany byl během války, když dohlížel na přehlídku asi 25 000 vojáků ve městě Koblenz a jejich disciplinovanost na něj

udělala hluboký dojem. V té době se vojenské přehlídce samotné dostalo jen velmi chabé publicity, ale zpráva o tom, jak Edward tančí s americkými sestřičkami na následujícím oficiálním večířku, pronikla do tisku velice úspěšně.

Nebyla to žádná výjimka: během návštěvy východního pobřeží Ameriky přivedly taneční večířky na jeho počest mnoho debutantek do mdlob. Jak poznamenal jeden z jeho asistentů: „Princ pevně věří, že může lépe ovlivnit americké smýšlení tancem s dcerami senátorů než hovorem s jejich otci.“ⁱⁱⁱ Jako nejperspektivnější svobodný muž na světě byl tiskem spojován s tolika mladými ženami, že si založil zápisník „Moje nevěsty“, kam nalepoval všechny mylné novinové články o tom, kdy a s kým se má oženit.

Jeho první návštěva Ameriky vyvrcholila slavnostním průvodem papírových konfet v ulicích Manhattanu, který byl „vzrušující za hranicí popisu“. Jak princ později vzpomínal: „Napůl udušený pachem benzínu jsem najednou seděl na zadní kapotě auta a klaněl se a mával jako herec, který je opakovaně vyvoláván na nekonečnou děkovačku.“^{iv}

Jeho krátký královský pobyt vyvolal takový rozruch, že inspiroval dramatika Alberta E. Thomase k napsání romantické komedie – podivuhodně prorocké – s názvem *Jen předpokládejme*. Pojednává o princovi, který se zamiluje do americké krásy a nabídně jí, že se vzdá trůnu, aby získal její ruku.

Bouřlivý obdiv na západě si v ničem nezadal s nadšením východního pobřeží. Následujícího dubna, když se zastavil v San Diegu při cestě do Austrálie a na Nový Zéland na palubě královské námořní lodi *Renown*, jeho princovská přítomnost opět

vyvolala nesmírný zájem veřejnosti. Jeho příchod na americkou půdu politicky naznačoval, že „zvláštní vztah“ mezi oběma zeměmi je v pořádku, i když americký Senát odmítl Versailleskou smlouvu a členství ve Společnosti národů. Jako první skutečně mezinárodní královská celebrita byl princ vnímán jako muž Nového světa a jeho mladistvý vzhled, neutuchající zdvořilost a neformální způsoby z něj udělaly obyčejného chlapíka – moderního, přístupného a demokratického, a ne nějakého anachronistického feudála.

„To, že je lidský, je na něm velice příjemné,“^v vyjádřil se místní reportér. Jiný pozorovatel prohlásil, že princ je stejně „americký“ jako každý jiný chlapec v našich školách. Při recepci na palubě americké námořní lodi *New Mexico* – vlajkové lodi Tichomořské flotily – se princ a jeho společník a přítel lord Mountbatten setkali s nekonečnou řadou místních hodnostářů. Na recepci byli i poručík Winfield Spencer a jeho manželka Wallis. Potřásli si s princem rukou a postupovali dál. O mnoho let později Wallis vytýkala jak Mountbattenovi, tak i svému současnému manželovi – nyní vévodovi z Windsoru –, že si na toto krátké setkání nezapomněli. Wallis přirozeně nezapomněla, protože byla na své první královské setkání „po zuby ošacená“.

Její královský protějšek, který si neuvědomil významnou povahu tohoto setkání, odplul za protinožci, kde se opět těšil spontánnímu obdivu a zbožňující náklonnosti – podobně jako při své cestě po Severní Americe. „Vraždili ho laskavostí,“ vzpomínal Mountbatten.^{vi} Stejný příběh se odehrál v Indii, Nigérii, Jižní Africe a v mnoha dalších zemích, které tvořily impérium, nebo v zemích obchodního partnerství jako Argentina a Japonsko, kde

se stal britským superprodejcem. Během turné po Austrálii mu premiér Billy Hughes řekl: „Lidé ve vás vidí věci, ve které nejvíce věří.“^{vii}

Uctívali ale falešného boha. Všechno to byla jen groteskní iluze, monstrózní šaráda inscenovaná pro nevědomou veřejnost. Nevyslovenou, nevyhnutelnou realitou bylo, že princ nevěřil ani v sebe, ani ve své budoucí postavení panovníka. Ve chvílích rozjímání, melancholie a sebezpochybování, které u něj byly časté, cítil, že žije ve lži a že se pouze snaží vtěsnat do představy jiných – představy, která nemá nic společného se skutečným mužem, jakým se cítil být. Bránil se myšlence, že se má jednou stát králem i že je uctíván zbožňujícími miliony. Nenáviděl každodenní život, který posměšně nazýval „princování“.

„Kdyby jen britská veřejnost skutečně věděla, jaké slabé, bezmocné a utrápené stvoření je ten jejich tiskem vyrobený národní hrdina,“ řekl princ své přítelkyni Fredě Dudley Wardové.^{viii}

Jeho malomyslnost se projevovala častým zříkáním se své budoucí role krále. Bylo to tak opakující se téma, že se přátelé a poradci strachovali o budoucnost koruny. Život ve službách národa nebyl na jeho královském seznamu důležitosti příliš vysoko. „Princování“ – jak si bez ustání stěžoval Fredě Dudley Wardové – „bylo v zahraničí mnohem jednodušší. Asi proto, že tam člověk nenarazí na takové množství staromódních a nudných lidí a konvencí.“^{ix}

Trudnomyslný princ se sklony k záchvatům skličující deprese považoval sebevraždu v hloubi temnoty své duše za jediný spolehlivý způsob, jak uniknout celoživotnímu trestu odnětí svobody. Po návratu z bouřlivě úspěšné cesty po Severní Americe

v roce 1919 se jeho morbidní rozpoložení rozvinulo naplno. Svému soukromému tajemníku siru Godfreymu Thomasovi řekl, že se cítí „beznadějně ztracený“, jako by měl zešílet. „Nenávidím svou současnou funkci. ... Mám pocit, že toho mám dost, a toužím, skutečně toužím zemřít.“^x Na znamení své potřeby se osvobodit koupil v kanadské Albertě ranč o rozloze 1600 akrů, neboť ho okouzila romantická představa jednoduchého života daleko od starostí jeho postavení. Nicméně bylo to útočiště, které navštívil pouze čtyřikrát za čtyřicet let, kdy pozemek vlastnil.

Jeho deprese byly časté a dlouhotrvající – zejména na nekončících námořních plavbách během ustavičných imperiálních návštěv. Lord Mountbatten vzpomínal, jak zkroušený princ často říkal, že by si s ním na cestách rád vyměnil místo. Když vyplouval na cestu do Austrálie a na Nový Zéland, byl v slzách, údajně i proto, že opouštěl svou milenkou Fredu Dudley Wardovou. Jak Mountbatten poznamenal: „Byl náladový – měl návaly naprosté beznaděje. Udělal skvělé reprezentační setkání... ale potom ho náhle přepadl jeden z jeho záchvatů – přicházely jako blesk z čistého nebe – a zavřel se na celé dny do své kabiny, sám, tvář ustaraná, oči propadlé. Byl to v podstatě osamělý člověk, osamělý a smutný.“^{xi}

Když si konečně prosadil svou a v roce 1936 opustil trůn, napsala jeho chůva z dětství Charlotte „Lalla“ Billová tklivou poznámku královně Marii: „Pamatujete si, Vaše Veličenstvo, když byl docela malý, jak si nepřál žít a jak se nikdy nechtěl stát králem?“^{xii} V jeho mysli byla abdikace posledním krokem ke zřeknutí se lži, která započala už v dětství. Pokud jde o prince, byla představa královské rodiny jako ideální rodiny groteskním

mýtem ve fantazii veřejnosti. „Měl jsem ubohé dětství,“ řekl americkému spisovateli Charlesi Murphymu. „Samozřejmě že se našla krátká období štěstí, ale pamatuji si hlavně mizerii, kterou jsem si musel nechávat pro sebe.“^{xiii} Tento citlivý, inteligentní a osamělý chlapec, kterého byly sadistické chůvy, ponižovali vychovatelé, chmurně a s upjatým nesouhlasem pozorovali zpovzdálí jeho rodiče – král Jiří V. a královna Marie –, a jehož šikanovali jeho vrstevníci, si velice brzy uvědomil, že osobní štěstí nehraje v královské rovnici existence žádnou roli.

Deníkář sir Henry „Chips“ Channon popsal rozhovor s královnou Marií jako „dialog s katedrálou svatého Pavla“ a dopisy, které princ dostával od rodičů během svých imperiálních cest, jako „strnulé a nepřírozené“ – jako by je psal vedoucí podniku vedoucímu oddělení. V jednom svém poněkud chabém pokusu najít společnou řeč s rodiči se mladý princ naučil háčkovat, aby potěšil svou matku. Obávané předvolání do otcovy knihovny bylo pokaždé předehrou ke královskému napomenutí, aby pracoval víc a snažil se usilovněji. „Pamatuj na svou pozici a na to, kým jsi.“ To byla neměnná a oblíbená fráze jeho otce.

Očekávalo se od něj, že obětuje svůj život na oltář monarchie a vymění svá privilegia a status za existenci spojenou s povinností a službou. Nebyla to smlouva, kterou měl chuť podepsat. Jeho vnitřní zmatek vyjadřovalo i jeho nervózní chování – neustále si pohrával s manžetovými knoflíčky, popotahoval si uzul na kravatě a nikdy se neobešel bez cigarety v ruce nebo dýmky v ústech. Těžké periody intenzivního pití mu pomáhaly zapomenout a princ, který přijížděl pozdě na oficiální setkání, měl často stále ještě kocovinu.

Jeho pokřivený obraz sebe samého, spolu s přesvědčením, že je tlustý, i když byl extrémně štíhlý, jeho záchvaty násilného cvičení a střídmych stravovacích návyků – nikdy nejedl oběd – naznačují z moderního pohledu, že mohl trpět nebezpečnou poruchou příjmu potravy, mentální anorexií. V té době jeho soukromý sekretář, který o takové nemoci nevěděl, popsal princův výstřední životní styl a jeho stravovací návyky jako „idiotské“ a „naprosto šílené a nepřiměřené“.

Víc než cokoli jiného Edward chtěl, aby se s ním zacházelo jako s kýmkoli jiným. Ale neustále mu připomínali jeho odlišnost – často i krutě. Od doby, kdy byl ve svých třinácti letech zapsán do námořní střední školy v Osborne – později odešel na námořní střední školu v Dartmouthu –, počítával to, co nazýval „zoufalou touhou, aby se s ním zacházelo jako s jakýmkoli jiným chlapcem jeho věku“.^{xiv} Místo toho ho ale ostatní kadeti považovali za kuriozitu, šikanovali ho a posmívali se mu. Jednou mu obarvili vlasy červeným inkoustem, jindy zinscenovali falešnou popravu, při které mu vystrčili hlavu ze stahovacího okna a spustili vrchní část na jeho krk jako gilotinu.

Později navštěvoval školu Magdalen College v Oxfordu ve stejnou dobu jako jeho královský současník, princ Pavel Jugoslávský. Na rozdíl od svého protějšku byl Edward podle prince Pavla „uzavřený a plachý a neschopný se zúčastňovat školního života nebo si vytvořit skutečná přátelství“. Jeden z jeho učitelů ho popsal jako „zbloudilé jehně“^{xv}. A princ opouští školu po dvou letech bez toho, aby studium dokončil.

Vypuknutí první světové války v červenci 1914 ho přivedlo k pronikavému zjištění, že ať se snaží sebevíc a ať udělá cokoli,

bude se princ z Walesu od svých přátel a krajanů lišit. Po značném přemlouvání ho přidělili ke granátnické gardě, ale když byla jeho jednotka povolána bojovat do Francie, byl nucen zůstat v Anglii. Zeptal se velitele armády lorda Kitchenera: „Co na tom záleží, jestli budu zabit? Mám čtyři bratry.“^{xvi} Na toto fatalistické zveličování mu Kitchener odpověděl, že nemůže dovolit, aby byl budoucí král vystaven jakémukoli nebezpečí, zejména pokud by mohl být zajat a držen jako rukojmí.

Pro prince to bylo největší zklamání jeho života. Být ve válce, a nevidět bitvu považoval za naprosto zničující. Prošel dlouhotrvajícím obdobím sebenenávisti a zoufalství. Když se cítil nejhůř, přemýšlel o sebevraždě – opakující se téma jeho života. Nakonec mu bylo povoleno přidat se k vojenskému velitelství ve Francii, kde se příležitostně mohl ocitnout poblíž frontové linie. Tato zkušenost měla za účinek jeho vystřízlivění a hluboce ovlivnila jeho světonázor. Princ vinil politiky ze zlovolného jednání, jež vyvolalo konflikt mezi obyčejnými Němci a Angličany, kteří – jak věřil – mají mnoho společného.

Dne 29. září 1915 se připojil ke generálmajorovi (později polnímu maršálu) lordu Cavanovi na prohlídku frontové linie v Loosu. Když se výprava vydala na cestu, vybuchl čtyřicet yardů od nich granát, což je přinutilo vydat se na území nikoho.

Zapsal si: „Samozřejmě mrtví leží nepohřbeni a v pozicích a na místech, kde padli. Člověk získá nějakou představu o hrůze a příšernosti toho všeho. Ta mrtvá těla nabídla žalostný a děsivý pohled. Je tak kruté být zabit pár yardů od svého cíle po třistayardovém sprintu smrti. Byl to můj první skutečný pohled na válku a velice mě to dojalo a ohromilo.“^{xvii}

Když se vrátili do kostela ve Vermelles, kde zanechal své auto a řidiče, zjistili, že princova šoféra zabil výbuch granátu. Byla to tragická událost, která mu zvýraznila proměnlivou, náhodnou povahu smrti během války.

Princ Edward pocházel z generace pronásledované první světovou válkou, na níž průmyslový rozsah zabíjení zanechal trvalou jizvu. O několik let později vzpomínal: „Stačí mi jen zavřít oči a uvidím znovu ta strašlivá zuhelnatělá bitevní pole, míle a míle dřevěných chodníků přes moře bláta, zástupy těžce naložených mužů, kteří se plahočí kupředu k frontě, zástupy mužů plahočících se zpět, jejich vitalita pryč, oči mrtvé. Pamatuji si zakrvácené cáry khaki a tartanu; země šedá mrtvolami, zabahnění koně bojují o život a topí se v jámách po minách.“^{xviii}

Když se ale princ Edward vrátil domů, bylo to, jako by válka, která měla ukončit všechny podobné konflikty, vůbec neexistovala. Život jeho otce pokračoval stejným neporušeným tempem v Sandringhamu – venkovském sídle v Norfolku, kde byly hodiny posunuty o půl hodiny dopředu, aby se poskytlo více hodin denního světla na střelbu. Když zbraně utichly, král se zabýval uspořádáváním své rozsáhlé královské sbírky známek. Pro panovníka to bylo uklidňující potěšení. Pro prince z Walesu byl královský dvůr nejen nudný a jednotvárný, ale i zamrzlý v předcházejícím století. Muž, který se považoval za vůdčího člena takzvaného jazzového věku, musel couvnout v hrůze před budoucností zmapovanou v nelákavé vyhlídce oficiální výsadby stromů, kladení základních kamenů, setkávání se s místními hodnostáři a podporování chvályhodných charit.

Jak později vysvětlil: „Být panovníkem... může být bezpochyby jedním z nejotravnějších a dlouhodobě nejméně podnětných

zaměstnání, jaká jsou k dispozici vzdělanému nezávislému člověku. I svatého by to dohnalo ke zlosti.“

Skutečnost, že královský otec ani ve snu nedal svým synům jakýkoli druh zodpovědnosti a že s nimi jednal jako s malými chlapci, pouze přispěla k princově frustraci. Jiří V. jen velice neochotně umožnil budoucímu králi nahlédnout do státních listin a diplomatických dokumentů – a to teprve až po vážné nemoci na konci roku 1928. Australský diplomat R. G. Casey sdělil svému premiéru Stanleymu Bruceovi: „Historie se opakuje. Král Edward také nikdy nedovolil současnému králi, aby měl přístup

Edward měl chladný a odtažitý vztah se svým otcem, králem Jiřím V., a svou matkou, královnou Marií. Budoucí král byl však zbožňován svými bratry a sestrou, princeznou Marií. Zde je královská rodina v roce 1923 na svatbě Alberta, vévody z Yorku – později krále Jiřího VI. – s lady Alžbětou Bowes-Lyonovou. Zleva doprava: princ Edward; princezna Marie; Jindřich, vévoda z Gloucesteru; král Jiří V.; Albert, vévoda z Yorku; královna Marie; a Jiří, vévoda z Kentu.

k podobným dokumentům či aby měl jakoukoli odpovědnost. A to tak dlouho, jak to jen šlo.“^{xix}

Strnulost života u dvora, otupující formálnost koloběhu každoročních činností a těžké břemeno povinnosti visely kolem krku prince z Walesu jako velký zvon, který ho hlasitě svolával k životu stejně předvídatelnému jako zbytečnému. Samozřejmě že nebyl prvním – ani nebude posledním – princem, který měl pocit, že omezení vyplývající z jeho původu nekonečně převažují nad výsadami a že – jak naznačil básník Wordsworth – „stíny vězení se začínají za dorůstajícím chlapcem zavírat“.

Všechno u dvora jeho otce – počínaje těžkým tmavým viktoriánským nábytkem a vybavením a konče teatrální formálností králových poradců – svědčilo o jiné době, o světě, který nyní pominul. Dokonce i král byl nucen vzít občas na vědomí nový řád. V lednu 1924 Jiří V. poskytl audienci Jamesi Ramsayi MacDonaldu – vůbec prvnímu labouristickému premiérovi a navíc nemanželskému synovi oráče ze Skotské vysočiny. „Co by si asi pomyslela královna Viktorie?“ zamýšlel se král Jiří V. ve svém deníku. MacDonalдова pověst buřiče byla tak vyhlášená, že během války zvažovalo MI5 jeho stíhání za pobuřující projevy. Establishment – včetně prince z Walesu – ještě více znervózněl, když MacDonalдова vláda jako první na Západě uznala nový ruský režim jako zákonný.

Rozcestím na životní pouti otce i syna – jak filozoficky, tak fyzicky – byl Nový svět. Ve stejném roce, kdy byl MacDonald zvolen do úřadu, se princ plavil na místo, které považoval za bezpečné útočiště – do Spojených států, do země osvobozené od pompy a protokolů, které dominovaly u dvora. Tady si mohl užít zdání života neukotveného do kázně a zákazů ukládaných jeho otcem.

Vlastní zkušenosti v Americe mu dodávaly odvalu, že dokáže najít kompromis mezi svým soukromým životem a veřejnými povinnostmi. Nebyla to ale odchylka, kterou by mu povolil král a královna, jejich poradci nebo masmédiá. Skutečností bylo, že jeho stále více hédonistický soukromý život začal ovlivňovat veřejné povinnosti, do kterých ho nutila rodina, politici a jeho lid.

Princ záměrně vyhodnotil tuto návštěvu Ameriky jako prázdniny a strávil tři skvostné týdny během léta roku 1924 hýřením, tancem, pitím a hraním póla na Long Islandu s okázalou skupinou Američanů, které britský velvyslanec Esme Howard opovržlivě označil jako „ropné magnáty“.

Titulek v pittsburských novinách *Gazette Times* z 8. září 1924 stručně shrnul princovo chování. „Princ miluje Ameriku; nechce ji opustit. Tráví další noc ve společnosti – mizí z večírku. Později spatřen u nočního stánku, jak jí ‚hotdog‘.“

Zatímco princ nenáviděl to, co nazýval „zatraceným špehováním“ amerického tisku, jeho chování jen utvrzovalo dobře situované matky v domněnce, že by jejich dcera mohla být tou pravou pro nezadaného prince. Když poprvé dorazil do New Yorku na palubě *Berengarie*, sám ze sebe udělal rukojmí, když odpověděl kladně na stěžejní reportérčinu otázku, zda by se oženil s americkou „holkou“, pokud by se do nějaké někdy zamiloval. To se mu stalo osudným.

Hon na prince započal. „Nikdy předtím v historii vyšší společnosti nebyl žádný návštěvník těchto břehů tak vytrvale a tak přemrštěně oslavován,“ napsal jeden novinář z New Yorku. Není divu, že když se princ zúčastnil ještě jednoho dalšího pozdního nočního tanečního večírku na svou počest, jeho oblíbenou

skladbou bylo „Leave Me Alone“. [pozn. překl.: *Nechte mě na pokoji.*]

Ale ani veřejnost, ani tisk mu toto přání nehodlaly splnit. Když byl princův asistent „Cvok“ Metcalfe – popisovaný šéfem princova personálu jako „beznadějně nezodpovědný slaboch“ a britským velvyslancem jako „katastrofa“ – nalezen za radiátorem na Západní 72. ulici v bytě známé prostitutky, newyorská společnost a média si skandál vychutnávala. U soudu byl Metcalfe obviněn, že je notorickým požitkářem, který svádí budoucího krále na scestí. Po tomto incidentu dvůr vynaložil veškeré úsilí, aby ty dva držel od sebe – bez valného úspěchu.

V dopisu soukromému tajemníkovi krále lordu Stamfordhamovi velvyslanec Howard suše poznamenal, že až dorazí princ do Ameriky příště, „měl by se vyhnout tanci v sobotu večer a jít do kostela v neděli ráno.“^{xx}

Prince to ale přišlo draho. Jakmile se král, kterému se zdálo, že princova dovolená má „poněkud náročný charakter“, plně informoval o chování svého nejstaršího syna – a jeho doprovodu –, návštěvy Ameriky byly staženy z programu. Jak lord Stamfordham podotkl k Esme Howardovi: „V myslích rozumných lidí se nepochybně usadil pocit značného neklidu, že celá ta návštěva může být charakterizována jako jeden nepřetržitý řetězec rekreace a zábavy překypující frivolitou a určitým nedostatkem důstojnosti.“

Princ byl rozhodnutím panovníka „hořce zklamán“ a událost ještě více prohloubila neshody mezi otcem a synem – zkostnatělým strážcem starých pořádků na jedné straně a elegantním a moderním princem z Walesu na straně druhé. Pro budoucího

krále představovala Amerika jistý stupeň svobody – přinejmenším po dobu, kdy byl pryč ode dvora. Pro Jiřího V. byla Amerika cizím státem, kde mohl být nerozvážený králevic snadno sveden na scestí.

Zděšení u dvora nevyvolávaly pouze princovy eskapády v New Yorku. Zdálo se, že seznam prohřešků den ode dne roste. Princ často chodil na oficiální setkání pozdě, a když už konečně dorazil, vypadal znuděně a duchem nepřítomný, nedočkavý co nejdřív odejít. Během návštěvy Chile byl jedním z přihlížejících popsán jako „ztělesnění nudy, neklidu a netrpělivosti dostat se pryč“, zatímco v Argentině byl tak vyčerpaný tím, že byl opět hlavní atrakcí v putovní show vystavující hříčky přírody a zrůdy, že představitelé zvažovali uprostřed turné, že cestu zruší. Nudily ho dokonce i společenské funkce jako bály a princ na poslední chvíli rušil svou účast na tanečních večírcích pořádaných na jeho počest.

Krále pobuřoval princův styl oblékání, jeho těžké pití, nevhodné dámské známosti a ponocování v nočních klubech. „Oblékáš se jako mizera. Chováš se jako mizera. *Jsi mizera. Vypadni!*“ řval na Edwarda.^{xxi} Mnohým se zdál králův útočný a věčně nespokojený postoj k nejstaršímu synovi přehnaně přísný. Následník trůnu byl koneckonců skutečným válečným hrdinou – navíc s medailemi – a svoje povinnosti vykonával s rozhodností během války i míru. Jeho reakce na otcovské pokárání byla výmluvná – princ v slzách přísahal, že se vzdá svých titulů a odejde žít do kolonií. Tváří v tvář rodičovskému napomenutí nebo nesouhlasu jakéhokoli druhu byl jeho první myšlenkou útěk. Bylo to jeho výchozí nastavení, které použil i během abdikační krize.

Jeho láska k překážkovým dostihům a lovu se starým dobrým kumpánem „Cvokem“ Metcalfem ještě více odhalovala charakter muže, který si jen mlhavě uvědomoval pojem opatrnosti a pudu sebezáchovy. V sedle byl princ neblaze proslulý svou lehkomyšlností a ztřeštěností a riskoval tak, že mnohým jiným zkušeným jezdcům zatrnulo.

Bylo to, jako by svým chováním vzdoroval osudu a vyzýval sám sebe až na okraj svých možností jen proto, že celý jeho život byl zcela prost ohrožení. Tato vlastnost není pro prince Edwarda jedinečná – jeho nástupce princ Charles utekl hrobníkovi z lopaty hned několikrát – zejména při lyžování a hraní póla, nemluvě o potápění u polárního kruhu a seskocích padákem.

Znepokojení ohledně Edwardova nezodpovědného chování bylo tak velké, že po pádu z koně v roce 1924 na Arborfield Cross, který přivodil princ bezvědomí na několik hodin, jak premiér Stanley Baldwin, tak Jiří V. trvali na tom, aby se vzdal závodů, jako jsou překážkové dostihy a steeplechase. Jeho stáj byla řádně prodána v aukci – ale až po dalších pěti letech.

Princova lehkomyšlná umíněnost a bezstarostné zlehčování možných následků vlastního jednání zrcadlily muže, který hledal cestu ven – jakoukoli cestu, jen aby se nenaplnil jeho děsivý osud. Paradoxně tyto nebezpečné jezdecké výstřelky pouze přispěly k jeho romantické přitažlivosti v lidové představitosti. Okruh blízkých poradců a důvěrníků měl ale zcela jiné stanovisko. V dubnu 1927 si princův soukromý sekretář Alan „Tommy“ Lascelles stěžoval Stanleyemu Baldwinovi na následníka trůnu a uvedl, že „je na cestě do pekla“ – při takové nezřízené honbě za vínem a ženami. A dodal větu, která se proslavila, že nejlepší věcí,

která by se mohla stát jemu – a zemi – by bylo, kdyby si zlomil vaz při dostizích.

Baldwin odpověděl: „Bože, odpusť mi, ale často si myslím totéž.“^{xxii}

Zatímco svatozář chlapeckého kouzla obdařila prince nepopíratelným půvabem a šarmem, bližší a osobnější pohled už tak přitažlivý nebyl. Jeho poradci a dvořané žili – tak jako sám princ – ve lži a tutlali strohou skutečnost, že princ hledal jakoukoli výmluvu, aby unikl svému osudu. Někdy v roce 1928 všichni jeho poradci na vysoké úrovni – admirál sir Lionel Halsey, sir Godfrey Thomas a Alan Lascelles – vážně zvažovali, že odejdou ze svých pozic. Trojice byla přesvědčená, že princ z Walesu byl stvořen ze zcela nevhodného materiálu pro budoucího panovníka.

Vyčerpání z manipulace ohledně zvětšující se propasti mezi veřejným svěžím dojemem a skličující realitou v soukromí bylo nakonec přílišné a Lascelles ztratil nervy. Poslední kapka přišla během turné po Africe v roce 1928, kdy královská společnost cestovala vlakem v Tanganice, současné Tanzanii. Lascelles obdržel naléhavý kabelogram od Baldwina, ve které mu premiér sděloval, že je král vážně nemocný a že se má princ okamžitě vrátit domů. Edward si myslel, že Baldwin jen blafuje, a vrátil se ke svádění – ve výsledku úspěšnému – jisté paní Barnesové, manželky místního oblastního důstojníka. Sobecké chování prince přimělo Lascellese, aby podal rezignaci. V jejich posledním rozhovoru se budoucí král vrátil ke svému známému prohlášení a upřímně přiznal: „Jsem zcela nevhodný, abych byl princem z Walesu.“^{xxiii}

Tlak a napětí, kterému čelili dvořané, když se snažili uvést v soulad nevyhovující realitu se zářivým obrázkem prince

z Walesu, připomíná nepokoje v Buckinghamském paláci o několik desetiletí později, kdy začalo být zřejmé, že současný princ z Walesu – princ Charles – je zoufale nešťastný v manželství s lady Dianou Spencerovou a chce se vrátit do náruče své milenky Camilly Parker Bowlesové. Rozdíl byl ovšem v tom, že během třicátých let byla masmédia mnohem povolnější a ochotnější a hrstka majitelů – jako lord Beaverbrook a lord Rothermere – řídili distribuci informací.

Přesto všechno se blížila katastrofa. Lord Strathmore – otec nové vévodkyně z Yorku – patřil do neustále se rozšiřujícího počtu těch, kteří zdráhavě začínali věřit, že nezadaný princ nebude nikdy schopen nastoupit na anglický trůn. Jak roky plynuly, chmurný pocit neblahé předtuchy zachvátil nejen princovy dvorany, ale i celou britskou vládnoucí třídu.

KAPITOLA DRUHÁ

Hitler, královský dohazovač

Pro evropské královské rody bylo manželství vážnou věcí. Rozhodně se tam nenašlo moc prostoru pro lásku, vášeň nebo romantiku. Královské sňatky se dojednávaly a rozmary srdce se neslučovaly s neúprosnými požadavky dynastickými i služebními. Nezodpovědní členové královských rodin, kteří byli tak smělí, aby se zamilovali a oženili pod svou úroveň, byli okamžitě vyvrženi do sociálního temna.

Rodiče prince z Walesu – král Jiří V. a královna Marie – byli typickým příkladem kastovního systému, kdy si příslušník královské rodiny bere pouze příslušníka královské rodiny. Anglická královská rodina se tradičně spojovala se svými německými protějšky. Výnosy královny Viktorie se během její dlouhé vlády týkaly širokého spektra působnosti. Její výběr manželských partnerů a rozhodnutí o nich pro její rozrůstající se rodinu měly absolutní a konečnou podobu. Když její vnuk a dědic trůnu Albert Viktor, vévoda z Clarence, nečekaně v roce 1892 zemřel, bylo to krátce předtím, než se

měl oženit s německou princeznou Viktorií Marií z Tecku. Stará královna nezaváhala ani na okamžik. Povolala jeho mladšího bratra Jiřího – tehdy ctižádostivého námořního důstojníka – a nařídila mu, aby opustil námořnictvo, oženil se s princeznou Marií a připravil se na post krále. Jakékoli osobní ambice nebo pocity, které snad Jiří měl, byly potlačeny dusivou příkrývkou monarchie, i když si Jiří náhodou Marii velice oblíbil. Řádně vykonal svou povinnost, v červenci 1893 se oženil s princeznou Marií a o rok později dodal i dědice. Byl to Edward Albert Christian George Andrew Patrick David – pro rodinu jen David.

Protože hlavní funkcí královských rodů je rozmnožování, propuklo hledání nevěsty pro tento nový přírůstek už téměř v okamžiku, kdy se Edward Albert narodil. Královští rodiče po celé Evropě bedlivě posuzovali své dcery s ohledem na možnost skvostné výhry – stala by se chotí budoucího krále a císaře, panovníka největší říše, jakou kdy svět viděl. Byla to nevinná salonní hra, do které se mohli přidat všichni – bohatí i chudí. Odhalení sochy královny Viktorie před Buckinghamským palácem poskytlo první veřejné fórum k projednání této záležitosti, která později otřese celou zemí. Německého císaře Viléma II. doprovázela tehdy na bohoslužbu jeho osmnáctiletá dcera – půvabná, byť panovačná princezna Viktorie Luisa. Okamžitě byla vyvolena jako budoucí nevěsta šestnáctiletého prince. *The Daily Express* popisuje, jak „dobykla Londýn a jasně zvítězila“. Princezna, kterou pozornost velice těšila, Edwardem nebyla již tak nadšená a zamítla prince s vlažnou pochvalou. „Velmi příjemný, ale hrozně mladý.“^{xxiv}

Nebylo kam spěchat. Princ byl ještě teenager a nový král Jiří V. po smrti Edwarda VII. v roce 1910 právě usedl na trůn. Bylo mu

tehdy čtyřicet šest let a těšil se dobrému zdraví. Nicméně nebylo na škodu předem prozkoumat situaci, a tak jeho syn a dědic na jaře a v létě roku 1913 navštívil své německé bratrance. Údajně měl výlet zdokonalit princovy jazykové a všeobecné znalosti, ale zároveň poskytl příležitost německým sestřenicím, aby si na mladém princovi vyzkoušely své romantické znalosti.

Jak Edward napsal ve svých pamětech, postupoval „přepychově“ z jednoho paláce do druhého: navštívil „Onkel Willie a Tante Charlotte“ – pažravého krále a nenasytnou královnu von Württemberg; setkal se s hrabětem Zeppelinem a spatřil jeho vzducholodě téhož jména. Také se zúčastnil podivného setkání s císařem Vilémem, který poněkud prorocky popsal prince jako „mladého orla, který pravděpodobně sehraje velkou roli v evropských záležitostech, protože zdaleka není pacifista“.^{xxv}

Zatímco princ tancoval do časných ranních hodin v berlínských nočních klubech, romantickým vrcholem se mu stalo setkání s princeznou Karolínou „May“ Mathildou Šlesvicko-Holštýnskou na jejím rodinném zámku v Gothě. Princezna pocházela ze stejné větve královské rodiny jako současný vévoda z Edinburghu – manžel královny Alžběty II. Byla štíhlá, elegantní a uhlazená a princ zjistil, že je snadné s ní mluvit. Jejich vztah byl tak skvělý, že císařův syn August Vilém následně princovi v dopise navrhl uzavření manželského svazku. I když se zdálo, že Edward váhá, byl natolik nadšený, že naplánoval další návštěvu na následující léto. Až dosud se řídil protokolem a jako budoucí král se přizpůsobil královské tradici tím, že lovil partnerku ve schváleném genofondu německého královského rodu. Když v červenci roku 1914 vypukla válka, všechno se změnilo. O rok později se

Edward zmínil svému soukromému sekretáři Godfreymu Thomasovi o tom, co by bývalo mohlo být. Thomas později vzpomínal: „Ona Jeho královskou Výsost velmi přitahovala a jsem si naprosto jistý, že kdyby nevypukla válka, došlo by k tomu.“^{xxxvi}

První světová válka ale nemilosrdně protřídila evropské královské rodiny a drasticky snížila vyhlídky, že si princ najde královskou partnerku. Původně totiž dával najevo, že nemá zájem oženit se s nerovnou ženou, což bylo smýšlení, které vyloučilo šanci povýšit anglickou poddanou – jakkoli vysokého původu – do řad královské rodiny.

V tomto ohledu byl tehdy ještě konzervativnější než jeho otec, který v červenci 1917 vydal královské prohlášení, které nejen formálně změnilo rodové jméno z dynastie Sasko-Kobursko-Gothajské na Windsor, ale významně změnilo i pravidla královského manželského párování. Od toho data se jeho děti a dědici mohli oženit či vdát do anglických rodin. Členové královské rodiny si tak poprvé mohli brát své poddané.

To, že princ z Walesu upřednostňoval dřívější tradici, značně omezilo jeho vyhlídky, ale možná tak činil i záměrně. Naznačovalo to jeho nerozhodnost, zda se vůbec někdy ožení.

Jak řekl Mountbattenovi: „Předpokládám, že jednoho dne budu muset udělat ten osudný krok, i když to budu odkládat tak dlouho, jak jen budu moci, protože mě to zničí.“^{xxxvii} Tato zdrženlivost mu však nebránila v řadě romantických vztahů.

Podobně jako mnoho mužů jeho generace i on byl obecně ostýchavý ohledně ženského těla. „Oplzlé a nechutné“ byl jeho popis nahých prostitutek, které pózovaly v bordelu v Calais. Byl zároveň nevědomý a stydlivý ve věcech samotného aktu soulože.

Dohady o jeho nejednoznačné, ba dokonce přímo nejasné sexualitě ho pronásledovaly po celý život. Jedna z jeho soukromých sekretářek Anne Seagrimová věřila, že jeho sexuální ambivalence měla původ v tom, jaký byl. Základním rysem jeho povahy byla „hluboká nejistota o své sexualitě a schopnosti být heterosexuálním mužem. V podstatě se velice bál žen.“^{xxviii}

V červenci roku 1917 – zejména zásluhou princových asistentů – mu pomohla překonat úzkost francouzská prostitutka jménem Paulette. Následoval šestiměsíční milostný poměr s pařížskou kurtizánou Marguerite Alibertovou. Ta v princovi probudila zdravou chuť k sexu, která byla v naprostém rozporu s jeho chlapeckým, téměř zženštilým obličejem. Jak veřejná krasavice lady Diana Cooperová vulgárně poznamenala, od té doby nebyl princ už „nikdy mimo ženská stehna“.^{xxix} Ta stehna byla často vdaná.

Jeho první milostný poměr na rodné půdě proběhl v roce 1917 s Marion Cokeovou, manželkou vikomta „Tommyho“ Cokea, který byl dědicem titulu hrabě z Leicesteru. Princ trávil v její společnosti tolik času, že ho manžel nakonec vyzval, aby se jim vyhýbal. To Edwardovi nezabránilo, aby ji pozval na společnou návštěvu Paříže. Marion, o dvanáct let starší než Edward, který na svůj věk působil mladším dojmem, rozumně odmítla pošetilou nabídku, která by – kromě rozpadu manželství – přinesla i společenskou hanbu.

Poněkud tradičněji se vyvíjel milostný románek s lady Sybilou „Portii“ Cadoganovou – nejlepší přítelkyní jeho sestry a jednou z pěti dcer hraběte Cadogana. Jeho dvoření se Portii, které se zároveň časově shodovalo s jeho poblázněním Marion Cokeovou, vnímali mnozí – a v neposlední řadě jeho sestra – jako možnou

cestu k oltáři. V červnu 1917, když Portia poslala rodičům telegram, ve kterém stálo „Zasnoubená s Edwardem“, předpokládali, že mají v rodině budoucí královnu. Ve skutečnosti však svou známost s princem ukončila a přijala nabídku princova přítele – lorda Edwarda Stanleyho, který měl ten měsíc důvod ke dvojí oslavě. Kromě její ruky vyhrál i doplňovací volby jako kandidát konzervativců. Stal se později ministrem dominií.

I když byl princ Edward zavržen jednou z potenciálních nevěst, na dosah bylo množství dalších mladých ambiciózních anglických šlechtičen, které povzbudilo královské nařízení rozšiřující manželskou volbu pro členy královské rodiny. Když tedy princ dorazil v březnu 1918 do hlavního města, kde byl na dovolené, nastal podle spisovatelky Cynthie Asquithové „divoký rozruch“. Podotkla: „Žádná dívka nesmí opustit Londýn... a srdce každé matky divoče buší.“^{xxx}

V hledáčku možných uchazeček se nacházela různá jména, ale byla to lady Rosemary Leveson-Gowerová, o které se hovořilo nejvíc. Uznávaná krasavice, kterou skicoval i umělec vyšších společenských vrstev John Singer Sargent, lady Rosemary – dcera vévody ze Sutherlandu – se poprvé setkala s princem v létě 1917 v Calais. Byla tam nasazena jako zdravotní sestra Červeného kříže v nemocnici vedené její matkou Millicent, vévodkyní ze Sutherlandu. Edward tehdy doprovázel krále a královnu během oficiální návštěvy a byl vyfotografován s hlavou schýlenou v srdečném rozhovoru s aristokratickou zdravotní sestřičkou. Noviny *Illustrated London News* ho popsaly jako „šlechtného, veselého a laskavého a připraveného na jakékoli vzrušení, zejména na události pod širým nebem“. Zdálo se, že lady Rosemary se stane

náhradnicí, do které se princ zamiluje krátce poté, co ho tak nečekaně odvrhla lady Portia Cadoganová.

Princ stojí mezi Rosemary Leveson-Gowerovou (po jeho levici) a Dianou Capellovou v polní nemocnici v Calais ve Francii v roce 1917.

Po smrti dvořeni na pozadí první světové války princ – podle lady Victor Pagetové, jedné z jejích nejbližších přítelkyň – požádal Rosemary, aby si ho vzala. Oba jeho rodiče však byli proti sňatku. Královna Marie to odůvodňovala tím, že v jedné linii rodiny Leveson-Gowerových byla „špatná krev – špetka šílenství“.^{xxx}

V té době byla mentální stabilita v myslích krále a královny na nejpřednějším místě. Duševní zdraví Edwardova mladšího bratra Jana, který trpěl autismem a měl sklony k agresivní epilepsii, se právě tou dobou výrazně zhoršovalo. Jan byl držen v ústraní

v Sandringhamu a zemřel o několik měsíců později v lednu 1919 po jednom ze svých záchvatů.

Princ, který vůči svým rodičům cítil „zatrpklost a vztek“, neměl pražádné pochopení pro jejich opatrné stanovisko a zuřil, že mu rodiče brání, aby následoval hlas svého srdce. Jak lady Pagetová řekla spisovateli Michaelu Thorntonovi: „Nemyslím si, že někdy svému otci odpustil. A také jsem cítila, že se od této chvíle rozhodl nikdy nevstoupit do něčeho, co by se dalo nazvat vhodným sňatkem, jen proto, aby potěšil svou rodinu.“

Dokonce i poté, co se lady Rosemary v březnu 1919 vdala v kostele svaté Markéty ve Westminsteru za Williama Warda – vikomta Ednama a později třetího hraběte z Dudley –, zůstal jí princ nadále poblíž a soukromě navštěvoval tuto bývalou milenku v jejím domě Himley Hall na předměstí Dudley v Midlands. Byl kmotrem jejího nejstaršího syna Billyho, který se stal čtvrtým hrabětem z Dudley. Po celý svůj život se Billy bavil možností, že princ mohl být jeho otcem.^{xxxii}

Zdálo se, že poslední princova roztržka s rodiči učinila konec tradičnímu hledání nevěsty. Od té doby se princ zmítal mezi velkými vášněmi a příležitostnými známostmi – a to téměř bez výjimky se svolnými vdanými ženami. Extrémy jeho romantického života odpovídaly jeho náhlým a nevyzpytatelným výkyvům nálady, která prudce kolísala od nadšení k zoufalství.

V mnoha ohledech byla jeho příští přítelkyně a dlouholetá milenka Freda Dudley Wardová, poloviční Američanka a manželka poslance parlamentu a vicekancléře královské domácnosti –, neobyčejně vhodnou volbou, až na to, že byla vdaná. Princova rodina a přátelé však věcně uznali, že Freda, dcera výrobce

nottinghamských krajek, se kterou se náhodně seznámil během náletu koncem války, byla v jeho životě „dobrá věc“. Byla mnohem víc než jen jeho milenkou. Stala se mu důvěrníci, přítelkyní, náhradní matkou a bezpečným útočištěm, kde si mohl vylévat své pocity marnosti a úzkosti.

Freda Dudley Wardová se stala Edwardovou první velkou láskou a dlouholetou milenkou.

Jeho oddanost Fredě byla zjevná i náhodnému pozorovateli. Když Winston Churchill, který se k princovi choval jako ke svému adoptivnímu synovi, cestoval s párem do Nottinghamu, bylo Edwardovo zbožňování naprosto zřejmé. „Byl to zcela dojemný pohled vidět prince a Fredu spolu. Jeho láska je tak zjevná a nezastíraná.“^{xxxiii}

Freda, kterou Churchillův bratranec Shane Leslie popsal jako „andělské dítě“, byla přístavem klidu v bouřích emocí, které princem zmítaly, a utištovala a zklidňovala jeho zmučenou duši. Byla nejen krásná a okouzlující, ale i „srdečná a vřelá“, poznamenal Mountbatten. „Byla mu doopravdy matkou, utěštovala ho a radila mu a on byl po celou tu dobu slepý ve své lásce a hluchý k tomu, co říká svět.“^{xxxiv}

Jeich poměr se občas změnil na vztah matky s dítětem spíše než na klišé nevyspělého muže hledajícího matčinu náhradu. „Jsem tak ztřeštěný, že bych s tebou zemřel, i když spolu

nemůžeme žít.“^{xxxv} To je jen jeden příklad z množství dětinskostí, které proudily z králevicova pera. Edward dal plně za pravdu poznámce Maxe Beerbohma týkající se výchovy krále Jiřího IV.: „Byl opravdu stále ještě dítě. Protože členové královských rodin nejsou nikdy vystaveni kontaktu s realitou života, zůstávají mladí mnohem déle než ostatní lidé.“ Princ tvrdil, že to, co platilo pro jeho předka, se naprosto stejně vztahovalo i na něj. Jak napsal Fredě Dudley Wardové: „Nikdo si neuvědomuje, jak zoufalé je to v mém případě, více než já.“

Zatímco jeho chování krále a královnu trápilo, Edward nebyl jediným z jejich synů, kteří si všímali vdaných žen.

Jeho mladší bratr princ Albert byl zblázněný do Frediny přítelkyně, lady Sheily Loughboroughové, okouzlující Australanky, jejíž manželství s lordem Loughboroughem bylo v troskách kvůli jeho pití a hazardním hrám. Spolu s Fredou často tančily s oběma princí na plesích, což – jak se lady Loughboroughová svěčila ve svých pamětech – „pobuřovalo některé starší dámy. Nezajímalo nás to. Věděli jsme, že bez nás a bez těch dvou by nebyla žádná slavnost kompletní.“^{xxxvi}

Král využil všechny své páky a varoval Alberta, že mu udělí titul vévody z Yorku, pouze pokud se vzdá Sheily. Princ spořádaně zapadl do řady a – v návaznosti na královský dekret, který umožňoval královským dětem vzít si poddanou osobu – v roce 1923 se oženil s Alžbětou Bowes-Lyonovou – dcerou významného skotského šlechtice lorda Strathmorea. Zatímco tento sňatek a také manželství jejich dcery princezny Marie předchozího roku krále a královnu velmi uspokojily, chování dalšího Edwardova mladšího bratra, prince Jiřího, jim působilo značné obavy.

Král a královna přišli o jednoho syna kvůli vrozené nemoci. Teď hrozilo, že ztratí dalšího kvůli drogové závislosti. Princ Jiří se naplno oddal burácejícím dvacátým létům a užíval si večírků s pitím, drogami a divokým sexem. Proslýchalo se, že jeho zástup milenek – a milenců – zahrnoval zpěvačku Jessie Matthewsovou; dramatika Noëla Cowarda; spisovatelku Barbaru Cartlandovou – nevlastní babičku princezny Diany; a sovětského špiona Anthonyho Blunta.

Bylo to však jeho dlouhotrvající spojení s Kiki Prestonovou, narkomankou z vyšší společnosti, proslulou jako „dívka se stříbrnou injekcí“, kdy bylo opravdu nutno začít zvonit na poplach. Zatímco jeho rodiče byli paralyzováni beznadějí a nevěděli, jak tuto neuchopitelnou situaci vyřešit, princ Edward – a jeho milenka Freda – převzali kontrolu a pomohli Jiřímu odvyknout kokainu a heroinu.

Součástí léčby bylo zajistit, aby Kiki Prestonová nemohla mít na Jiřího žádný vliv. Edward ji proto poslal na určitou dobu „do vyhnanství“ ve Švýcarsku. Všeobecně se věří, že princ Jiří a jeho závislá milenka spolu měli dítě – Michaela Canfielda, který se stal nakladatelem v New Yorku. Zemřel v roce 1969. (S ohledem na pestrou minulost prince Jiřího je sotva překvapující, že si historikové často stěžují na nedostupnost korespondence a jakýchkoli dalších záznamů týkajících se jeho osoby, které jsou drženy v královském archivu hradu Windsor.)

Ať už byly vrtochy prince Jiřího jakékoli, skutečností zůstávalo, že budoucnost koruny spočívala na bedrech prvorozeného. Zatímco král zachmuřeně odsuzoval nervní, ale tvrdohlavou povahu nejstaršího syna, jeho pochybné přátele a pozdní noční

život, odpustil by mu ledacos, pokud by se oženil a zplodil dědice. Veřejnost neviděla nic z dramatu, která se odehrávala za královskou oponou. Ale jak roky plynuly a Edward nevykazoval žádné známky toho, že by se hodlal odpoutat od Fredy Dudley Wardové nebo že by vážně hledal vhodnou nevěstu, začínalo se za hranicemi pevně sevřených úst královského dvora šeptem ozývat znepokojení. Královny záchvaty špatného zdraví – nikdy se plně nezotavil ze svého pádu z koně během vojenské přehlídky v roce 1915 – učinily z otázky manželství prvorozeného předmět naléhavého zájmu. V létě 1925 lékaři krále vyzvali, aby podnikl ozdravnou plavbu po Středozevní moři a v listopadu 1928 ho prudký záchvat otravy krve zanechal tak oslabeného, že premiér Baldwin požádal prince z Walesu, aby se v rámci preventivního opatření vrátil domů z cesty po Africe. Král poté strávil tři měsíce v přímořském letovisku Bognor, aby se zotavil, zatímco se jeho nejstarší syn spolu s královnou Marií ujali mnohých z jeho povinností.

Obavy z toho, že princ bude jednoho dne vládnout jako starý mládenec, byly tak intenzivní, že dvůr požádal australského premiéra Stanleyho Brucea, aby s Edwardem promluvil – jako muž s mužem – a přesvědčil ho, že „jistota následovnictví... je nezbytná pro zachování říše“.^{xxxvii} Australský diplomat se sídlem v Londýně R. G. Casey informoval Brucea:

Mám za to, že je na prince z Walesu neustále vyvíjen tlak, pokud jde o jeho manželství. Domnívám se, že existuje určité drobné znepokojení, co se týká množství srdnatosti, které je ochoten vložit do této záležitosti – protože by